

Kralj in gosji pastir.

(Stara povest; zapisal J. S-a.)

Bavarski kralj Maks je lepega pomladanskega dne v čisto prostej obleki sedel v svojem vertu ob tegernskem jezeru in bral v nekih bukvicah. V vertu je bilo vse tiho, dan je bil soparen in tako je kralja hitro mej branjem spanec premagal. Bukvice je položil na klop in zadremal. Ko se probudí, gre na izprehod proti jezeru, da bi dremoto pregnal. A pot proti jezeru je deržal mej travniki, ki so se na levo in desno razprostirali kraj jezera.

Tu se spomni svojih bukvic, katere je v vertu na klopi pozabil. Ne bil bi jih rad izgubil, niti po tistem poti bi ne bil rad nazaj šel, zato mu je bilo po godi, ko je ondi blizu ugledal dečka, ki je gosí pasel.

Kralj gre k njemu in ga nagovori: „Čuj, dečko! skoči po moje bukvice, ki sem je zgoraj v vertu na klopi ostavil. Za trud dobodeš srebernjak.“

Deček kralja nij poznal, in je nezaupljivo gledal debelega gospoda. „Srebernjak za tak majhen trud,“ to mu nij šlo v glavo.

„Nijsem neumen, ne, kakor si mislite,“ reče in se v stran oberne.

„Misliš, da se šalim?“ vpraša ga kralj. Odkritoserčen, čverst deček mu je bil po godi.

„A če za tak majhen trud srebernjak ponujate!“ odgovori deček. Novci se ne služijo tako lahko. Ti tam doli,“ dostavi in s perstom pokaže kraljev grad, „radi se z nami šalijo, in vi ste menda tudi kedó od tistih tam doli.“

„In ako bi tudi bil?“ reče kralj. „Ná dve dvajsetici naprej! a zdaj beži in mi prinesi bukvice.“

Deček potegne malo na stran kapico in se popraska za ušesi: „Hm,“ reče, „rad bi, a — ne smem. Ko bi kmetje slišali, da sem gosí same na paši pustil spodili bi me, in jaz bi izgubil kruh.“

„Nu, torej jih bodem jaz pasel, dokler se ti ne verneš.“

„Vi?“ vpraša deček in gleda debelega gospoda od nog do glave. „Vi se mi ne zdite za gosjega pastirja. In ko bi vam gosi kam ušle, treba bi vam bilo več plačati, nego li jaz vse leto zaslužim. Vidite tisto s černo glavo, to je vertnikov gosak, hudobna in zvita žival, mej vsemi najhujša — ta bi se gotovo ne dala ustrahovati, ako bi mene tu ne bilo. Ne, ne smem iti.“

Kralj je smeh jedva deržal. A dečku je rekel: „Zakaj ne bi mogel enkrat črede gosíj v strahu deržati, če mnogo ljudíj lahko ustrahujem in v redu deržim.“

„Tako,“ reče deček in šegavo pogleda kralja.

„Aha, zdaj vem, vi ste učitelj. A verujte mi, četa učencev se laže v strahu derži nego li čreda gosíj.“

„Mogoče; nu saj bodeva videla. Ali hočeš iti po moje bukvice?“

„Šel bi, ali . . .“

„Če se v tem kaj kvare naredi, jaz vse popravim.“

To je deček razumel. Ukazal je kralju, naj na vertnikovega gosaka posebno pazi, ta najrajše uhaja in še druge gosi za soboj vodi. Ko mu je tudi izročil bič, spustí se v beg, a naglo obstane ter se verne.

„Kaj še hočeš?“ vpraša kralj.

„Poskusite pokati,“ reče deček.

Kralj je poskušaval na vse načine, a nij mu šlo.

„Nu mislil sem si,“ reče deček. „Vi bi gosi pasli, a niti pokati ne znate?“

V tem mu je vzel bič iz rok in mu pokazal, kako je bič sukati, da bode pokalo. Kralj je smeh jedva deržal, vendar si je prizadeval, naučiti se tudi tega, kar se mu je res skoraj posrečilo. Potem mu deček še naroči, ako bi katera gos začela uhajati, naj začne pokati, ter zbeži po bukvice. A kralju je bil ta uk tako po volji, da se je na vse gerlo smijal.

A gosi so res kmalu zapazile, da uže niso pod strahom svojega mladega a ostrega zapovednika! Vertnikov gosak je povzdignil glavo, ozerl se na vse strani, potem zagagal in kakor bi veter kup perja razpihal, tako so se razperh-nile gosi z glasnim gaganjem, in predno se je kralj zavedel, razletele so se na vse strani.

Kralj je kričal — a zastonj; hotel je pokati, pa nij mu šlo, ploskal je z rokama, tekal na levo, na desno — a vse nič nij pomagalo. Ves spehan in malo ne brez sape se je vsedel na posekano drevo, kder je deček navadno sedel, in je pustil gosi.

„Deček res prav terdi,“ misli sam soboj, „da je laže cel polk ljudij ustra-hovati, nego li čredo gosij. A vsega je ta presneti vertnikov gosak kriv.“

Deček je v tem našel bukvice ter je vesel nazaj pribežal. Ali ko je pred svojega namestnika prišel in videl, kaj se je zgodilo, od strahú mu bukvice iz rok padejo.

„Zdaj imava stvar,“ zavpije in se od jeze in žalosti joče. „Ali vam nijsem takój rekel, da nič ne veste. Zdaj jih niti sam jaz ne spravim vkup! Le gle-dite, da mi pomorete.“

Ko ga je deček naučil, kako je treba kričati, kako z rokama kriliti in kako zvižgati, odbežal je po najdaljnješe gosí.

Kralj je storil, kar se je dalo, in tako sta jih po velicem trudu spet zbrala. Deček je še potem kralja dobro oštel, kako je neroden in da nič ne vé, ter sklene: „Dokler bodem živel, ne izročim več tacemu človeku svojih gosij. Niti ne, ko bi prišel sam kralj.“

„Prav govoriš, dečko,“ reče kralj in se nasmeje. „Kralj bi tako naredil, kakor sem jaz, kajti jaz sem kralj.“

„Vi?! nu to utegnate komu drugemu povedati, da vam bode verjel, a ne meni. Vzemite bukvice in pojdite svojim potem. Kralj, in tako neroden!“

„Ne bodi hud,“ odgovori dobrovoljni kralj, ter mu dá še dve dvajsetici, rekoč: „Veruj mi, da gosij nikoli več nečem pasti.“

Deček se zahvali, malo pomisli ter še reče: „Kedor že koli ste, dober go-spod ste, a za gosjega pastirja nijste.“

Čudna otetba.

Bilo je po zimi. Dve deklici sta šli v bližnjo vas k svojej teti. Da bi tam ne bili brez vsega posla, vzeli sta s soboj vsaka svojo preslico, da bi preli. Zvečer se zgodaj napravita na pot, ker sta se bali, da bi ju noč ne dohitela na poti. Pot je deržal skozi bukov gozd. Ko pridete na verh necega klanca, začel